Stadskerk Nijmegen (OCP), 28 maart 2021, Palm- en Passiezondag
Voorganger: ds. Pieter Endedijk (PKN), Arnhem
Deze viering is te zien/beluisteren op:
https://www.stadskerknijmegen.nl/vieringen-terugkijken/

[1e lezing: Matteüs 21,1-9] *(Nieuwe Bijbelvertaling:]*
1 Toen ze Jeruzalem naderden en bij Betfage op de Olijfberg kwamen, stuurde Jezus er twee leerlingen op uit. 2 Zijn opdracht luidde: 'Ga naar het dorp dat daar ligt. Vrijwel direct zullen jullie er een ezelin zien, die daar vastgebonden staat met haar veulen. Maak de dieren los en breng ze bij me. 3 En als iemand jullie iets vraagt, antwoord dan: "De Heer heeft ze nodig." Dan zal men ze meteen meegeven.' 4 Dit is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat gezegd is door de profeet: 5 'Zeg tegen Sion: "Kijk, je koning is in aantocht, hij is zachtmoedig en rijdt op een ezelin en op een veulen, het jong van een lastdier."' 6De leerlingen gingen op weg en deden wat Jezus hun had opgedragen. 7Ze brachten de ezelin en het veulen mee, legden er mantels op en lieten Jezus daarop plaatsnemen. 8 Vanuit de menigte spreidden velen hun mantels op de weg uit, anderen braken twijgen van de bomen en spreidden die uit op de weg. 9 De talloze mensen die voor hem uit liepen en achter hem aan kwamen, riepen luidkeels: 'Hosanna voor de Zoon van David! Gezegend hij die komt in de naam van de Heer. Hosanna in de hemel!'

[2e lezing: Matteüs 26,17-19. 30b-35.36-47.57-68] *(Nieuwe Bijbelvertaling)*

17 Op de eerste dag van het feest van het Ongedesemde brood kwamen de leerlingen naar Jezus toe en vroegen: 'Waar wilt u dat wij voorbereidingen treffen zodat u het pesachmaal kunt eten?' 18 Hij zei: 'Ga naar de stad en zeg tegen de persoon die jullie bekend is: "De meester zegt: 'Mijn tijd is nabij, bij jou wil ik met mijn leerlingen het pesachmaal gebruiken.'"' 19 De leerlingen deden wat Jezus hun had opgedragen en bereidden het pesachmaal. (…)
30 Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg.
31 Onderweg zei Jezus tegen hen: 'Jullie zullen mij deze nacht allemaal afvallen, want er staat geschreven: "Ik zal de herder doden, en de schapen van zijn kudde zullen uiteengedreven worden." 32 Maar nadat ik uit de dood ben opgewekt, zal ik jullie voorgaan naar Galilea.' 33 Petrus zei daarop tegen hem: 'Misschien zal iedereen u afvallen, ik nooit!'
34 Jezus antwoordde hem: 'Ik verzeker je: deze nacht zul je, nog voor de haan gekraaid heeft, mij driemaal verloochenen.' 35 Petrus zei: 'Al zou ik met u moeten sterven, verloochenen zal ik u nooit.' Alle andere leerlingen vielen hem daarin bij.
36 Vervolgens ging Jezus met zijn leerlingen naar een plek die Getsemane genoemd werd. Hij zei: 'Blijven jullie hier zitten, ik ga daar bidden.' 37 Hij nam Petrus en de twee zonen van Zebedeüs met zich mee. Toen hij zich bedroefd en angstig voelde worden, 38 zei hij tegen hen: 'Ik voel me dodelijk bedroefd; blijf hier met mij waken.' 39 Hij liep nog een stukje verder, knielde toen en bad diep voorovergebogen: 'Vader, als het mogelijk is, laat deze

beker dan aan mij voorbijgaan! Maar laat het niet gebeuren zoals ik het wil, maar zoals u het wilt.’ 40 Hij liep terug naar de leerlingen en zag dat ze lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus: ‘Konden jullie niet eens één uur met mij waken? 41 Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.’ 42 Voor de tweede maal liep hij van hen weg en bad: ‘Vader, als het niet mogelijk is dat deze beker aan mij voorbijgaat zonder dat ik eruit drink, laat het dan gebeuren zoals u het wilt.’ 43 Toen hij terugkwam, zag hij dat ze weer sliepen, want ze waren door vermoeidheid overmand. 44 Hij liet hen achter, liep opnieuw wat verder en bad voor de derde maal, met dezelfde woorden als daarvoor. 45 Daarna voegde hij zich weer bij de leerlingen en zei: ‘Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? En dat terwijl het ogenblik nabij is waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan zondaars. 46 Sta op, laten we gaan; kijk, hij die mij uitlevert, is al vlakbij.’
47 Nog voor hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een grote, met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters en de oudsten van het volk was gestuurd. (…)
57 Zij die Jezus gevangengenomen hadden, leidden hem voor aan Kajafas, de hogepriester bij wie de schriftgeleerden en de oudsten bijeengekomen waren. 58 Petrus volgde hem op een afstand tot op de binnenplaats van het paleis van de hogepriester; daar ging hij tussen de knechten zitten om te zien hoe het zou aflopen. 59 De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden een valse getuigenverklaring tegen Jezus te laten afleggen op grond waarvan ze hem ter dood zouden kunnen veroordelen, 60 maar ze vonden er geen, hoewel zich vele valse getuigen meldden. Ten slotte meldden er zich twee 61 die zeiden: ‘Die man heeft gezegd: “Ik kan de tempel van God afbreken en in drie dagen weer opbouwen.”’ 62 De hogepriester stond op en vroeg hem: ‘Waarom antwoordt u niet? U hoort toch wat deze getuigen zeggen?’ 63 Maar Jezus bleef zwijgen. De hogepriester zei: ‘Ik bezweer u bij de levende God, zeg ons of u de messias bent, de Zoon van God.’ 64 Jezus antwoordde: ‘U zegt het. Maar ik zeg tegen u allen hier: vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en hem zien komen op de wolken van de hemel.’ 65 Hierop scheurde de hogepriester zijn kleren en hij riep uit: ‘Hij heeft God gelasterd! Waarvoor hebben we nog getuigen nodig? Nu hebt u met eigen oren gehoord hoe hij God lastert. 66 Wat denkt u?’ Ze antwoordden: ‘Hij is schuldig en verdient de doodstraf!’ 67 Daarop spuwden ze hem in het gezicht en sloegen hem. Anderen stompten hem 68 en zeiden: ‘Profeteer dan maar eens voor ons, messias, wie is het die je geslagen heeft?’

[overweging:]
Deze dag heet palm- én passiezondag. Het gaat over het één én het ander. Een feestelijke intocht én een bezinning op het lijden van Christus, en daarmee een bezinning op het lijden in deze wereld. En daarbij de vraag hoe onze houding is ten opzichte van dat lijden.

Die tweekleurigheid wordt verwoord in die ene zin in het laatste lied van deze dag: ‘Heden hosanna, morgen kruisig Hem’ (*Liedboek* 556).

Uit de passie hoorden we enkele fragmenten, en dan vooral wat zich in de hof van Getsemene afspeelt. Dat contrast met de vreugde van de koninklijke intocht is het grootst als Jezus op dit moment vol angst en droefheid is. 'Mijn ziel is diepbedroefd'.
Opeens komen we Hem hier tegen met zijn diepste emoties.
Opeens staat Hij niet meer boven mensen, maar is Hij een mens zoals wij.
Hij gaat niet als een fiere held zijn dood tegemoet. Hij dringt niet als Socrates de gifbeker rustig tot de bodem leeg.
Jezus kent dodelijke angst en intense droefheid.
Maar willen wij die emoties ook zien? Hoe zien wij die doodsangst en droefheid van Jezus?

Jezus bidt de psalmen in de nacht van zijn leven.
'Mijn ziel is diep bedroefd' – woorden uit Psalm 42 en 43.
Ook de kruiswoorden die later klinken, zijn niet anders dan psalmwoorden:
'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten' – Psalm 22.
'In uw handen, Heer, beveel ik mijn geest' – Psalm 31.
Jezus spreekt geen woorden die in zijn emotie boven komen, maar Hij valt terug op woorden die er al zijn, die de profeten en psalmdichters in de geloofstraditie aanreiken.

Het klinkt in onze dagen te vaak dat jezelf uiten in voorgegeven woorden en rituelen minder authentiek zou zijn. Maar een mens door de traditie gevormd kan juist heel karakteristieke emoties tonen met authentieke woorden en gebaren. De kerk is met haar liturgie vol van die woorden en gebaren.

Juist voor de hoogte- en dieptepunten van ons leven biedt de kerk een schatkamer aan woorden, klanken, kleuren en rituelen.
Jezus houdt zich vast aan de Hem vertrouwde woorden. Niet alleen aan psalmwoorden.
In de woorden van het evangelie van vandaag weerklinkt ook de tekst van het Onze Vader.
In zijn doodsangst zegt Hij tot zijn vrienden: Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen.
Dat bidden we elke dag opnieuw: leid ons niet in beproeving!
En dan ook nog verder: Jezus bidt dat de beker Hem voorbijgaat. Dat is een beeld van het dreigend naderend lijden. Maar Jezus bidt ook: 'uw wil geschiede'.
In dit Bijbelgedeelte weerspiegelt zich het Onze Vader.

Nu Hem de doodsangst en droefheid volledig in beslag neemt, valt Jezus niet van zijn geloof, maar vindt Hij zijn toevlucht in woorden die er al waren, aangereikt door schrift en traditie.
Ook voor Hem geldt dat Hij dán niet zijn eigen woorden hoeft te bedenken.

Dan geldt ook voor wie erbij zijn: erkennen dat die woorden van waarde, die er al zijn, een mens, ook in de diepte kunnen dragen.

De volgelingen van de Heer, zijn leerlingen, zijn in slaap zijn gevallen.
Zij sloten hun ogen voor wat er gebeurde. Tot drie keer toe gingen zij voorbij aan de angst en droefheid van Jezus. Zij hebben Hem niet getroost.

De filosoof Blaise Pascal deed eens de volgende uitspraak: ‘Jezus zal in doodsstrijd zijn tot aan het einde van de wereld; men moet niet slapen gedurende die tijd’.
Pascal zegt hiermee dat in de eenzaamheid die Jezus heeft doorstaan in Getsemane, de doodsstrijd die Jezus heeft doorgemaakt, Hij deel heeft aan het lijden van mensen, het lijden dat nog steeds in onze wereld zichtbaar is. Elke dag opnieuw is het kruis van Golgotha actueel. Elke dag opnieuw wordt Jezus opnieuw gekruisigd, zolang er lijden is in deze wereld. Zolang kostbaar mensenbloed wordt gestort, wordt het kruis des Heren steeds opnieuw opgericht.
Zo is het onnavolgbaar in het zojuist gezongen lied verwoord (*Liedboek* 561):

Hoe achtloos in ons midden wordt
het kostbaar mensenbloed gestort
en in het onbarmhartig licht
het kruis des Heren opgericht.

De minsten van de mensen zijn
daar uitgestrekt in angst en pijn.
Tot aan het eind der wereld lijdt
Christus in hun verlatenheid.

‘Jezus zal in doodsstrijd zijn tot aan het einde van de wereld; men moet niet slapen gedurende die tijd’. Deze uitspraak van Pascal heeft de dichter Schulte Nordholt tot een lied gemaakt.

Natuurlijk, wij mogen bidden dat wij niet door God verlaten worden als het lijden ons ten deel valt.
Maar het gaat ook aan dat wij Christus niet verlaten en slapende zijn in het uur van zijn lijden, dat is het lijden van de minsten van de mensen in deze wereld.

opdat ook wij o Heer U niet
verlaten in uw diep verdriet
maar bij U zijn in al de pijn
waarmee de mensen mensen zijn.

Laten we in deze dagen wakende blijven en de weg van de lijdende mens stap voor stap volgen om ten derde dage met Hem op te staan

in de Naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.

Pieter Endedijk, endedijk@hetnet.nl